



CONSILIUL ECONOMIC ȘI SOCIAL

Str. Dimitrie D. Gerota nr. 7-9, sector 2, București, cod poștal: 020027

Telefoane: 021.310.23.56, 021.316.31.34 Fax: 021.316.31.31

021.310.23.57, 021.316.31.33

Cod fiscal: 10464660

E-mail: ces@ces.ro

www.ces.ro

Membru fondator al Asociației Internaționale a Consiliilor Economice și Sociale și Instituțiilor Similare (AICESIS)
Membru al Uniunii Consiliilor Economice și Sociale și Instituțiilor Similare Francofone (UCESIF)

„Consiliul Economic și Social este organ consultativ al Parlamentului și al Guvernului în domeniile de specialitate stabilite prin legea sa organică de înființare, organizare și funcționare.” (Art. 141 din Constituția României revizuită)

Nr. 4032/10.06.2026

AVIZ

referitor la propunerea legislativă pentru completarea

Legii muzeelor și a colecțiilor publice nr.311/2003

(b343/27.05.2026)

În temeiul art. 2 alin. (1) din Legea nr. 248/2013 privind organizarea și funcționarea Consiliului Economic și Social, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și art. 11 lit. a) din Regulamentul de organizare și funcționare, Consiliul Economic și Social a fost sesizat cu privire la avizarea *propunerii legislative pentru completarea Legii muzeelor și a colecțiilor publice nr.311/2003 (b343/27.05.2026)*.

CONSILIUL ECONOMIC ȘI SOCIAL

În temeiul art. 5 lit. a) din Legea nr. 248/2013 privind organizarea și funcționarea Consiliului Economic și Social, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în ședința din data de 10.06.2026, desfășurată online, conform prevederilor Hotărârii Plenului nr.86/17.05.2022, avizează **NEFAVORABIL** prezentul proiect de act normativ, cu următoarea **motivare**:

- nu se contestă valoarea culturală, educativă și simbolică a programului „Noaptea Muzeelor”. Evenimentul a contribuit, de-a lungul timpului, la apropierea publicului de instituțiile muzeale și la creșterea vizibilității patrimoniului cultural. Se contestă însă forma propunerii legislative, întrucât aceasta instituie un cadru normativ incomplet, lipsit de garanții reale pentru salariații implicați,

necorelat cu legislația muncii, insuficient fundamentat financiar și apt să genereze presiuni administrative asupra instituțiilor muzeale;

- inițiativa legislativă riscă să transforme un eveniment cultural valoros într-o obligație instituțională suplimentară, realizată pe seama personalului muzeal, fără compensarea explicită a muncii suplimentare, fără reglementarea muncii de noapte, fără garantarea repausului legal și fără acoperirea efectivă a costurilor generate de organizare;
- lipsa reglementării exprese a drepturilor salariaților implicați în organizarea evenimentului:

- propunerea legislativă nu conține nicio prevedere referitoare la regimul juridic al muncii prestate de salariații muzeelor cu ocazia programului „Noaptea Muzeelor”. Or, acest program presupune, în mod obiectiv, muncă prestată în afara programului normal de lucru, de regulă seara și noaptea, în zile de sâmbătă și/sau duminică, cu participarea directă a personalului muzeal: muzeografi, conservatori, restauratori, gestionari-custozi, supraveghetori, personal de pază, personal tehnic, personal administrativ, personal de comunicare, educație muzeală și conducere operativă. În aceste condiții, orice reglementare legislativă care vizează organizarea anuală a unui asemenea program trebuie să prevadă expres respectarea drepturilor salariaților și finanțarea corespunzătoare a muncii prestate;

conform art. 41 din Constituția României, salariații au dreptul la protecția socială a muncii, la măsuri privind securitatea și sănătatea în muncă, la repaus săptămânal, concediu de odihnă plătit, prestarea muncii în condiții deosebite sau speciale, precum și la alte situații specifice stabilite prin lege. De asemenea, durata normală a zilei de lucru este, în medie, de cel mult 8 ore. Aceste garanții constituționale nu pot fi ignorate printr-o reglementare sectorială care creează obligații organizatorice pentru instituții fără să prevadă protecții corespunzătoare pentru personal. În lipsa acestor garanții, propunerea legislativă este dezechilibrată și pune accent exclusiv pe accesul publicului, fără a reglementa drepturile celor care fac posibil acest acces;

- prin urmare, textul propunerii legislative ar trebui să conțină în mod obligatoriu prevederi referitoare la:
 - compensarea muncii suplimentare;

- plata sporurilor legale;
 - regimul muncii de noapte;
 - respectarea repausului zilnic și săptămânal;
 - asigurarea securității și sănătății în muncă;
 - includerea cheltuielilor de personal în finanțarea evenimentului.
- munca suplimentară trebuie compensată potrivit Codului muncii, nu absorbită informal de instituții:
- organizarea programului „Noaptea Muzeelor” implică, în cele mai multe situații, depășirea duratei normale a timpului de muncă. Aceasta atrage incidența dispozițiilor Codului muncii privind munca suplimentară;
 - potrivit Codului muncii, munca suplimentară se compensează, ca regulă, prin ore libere plătite, iar dacă această compensare nu este posibilă în termenul legal, munca suplimentară trebuie plătită prin adăugarea unui spor la salariu, spor care nu poate fi mai mic de 75% din salariul de bază;
 - propunerea legislativă nu face nicio referire la aceste obligații. Această omisiune este gravă, deoarece în practică există riscul ca participarea salariaților la eveniment să fie tratată ca o simplă „mobilizare instituțională”, ca voluntariat implicit sau ca obligație profesională informală, fără evidențiere distinctă în pontaje și fără compensare salarială corespunzătoare. O asemenea abordare ar fi contrară legislației muncii. Evenimentul cultural nu poate justifica eludarea normelor privind timpul de muncă. Orice oră prestată în plus trebuie evidențiată, aprobată, pontată și compensată legal;
 - în consecință, propunerea legislativă trebuie să prevadă expres că participarea personalului muzeal la programul „Noaptea Muzeelor” se realizează numai cu respectarea dispozițiilor Codului muncii privind munca suplimentară, iar costurile aferente acestor drepturi salariale sunt incluse în bugetul programului;
- munca de noapte este reglementată distinct și presupune drepturi specifice:
- programul „Noaptea Muzeelor” presupune, prin însăși natura sa, desfășurarea activității în intervale orare care pot intra sub incidența muncii de noapte;
 - potrivit Codului muncii, munca prestată între orele 22:00 și 06:00 este considerată muncă de noapte. Salariatul care prestează cel puțin 3 ore de muncă de noapte din timpul său zilnic de lucru sau muncă de noapte în

proporție de cel puțin 30% din timpul său lunar de lucru intră în categoria salariaților de noapte;

- de asemenea, salariații de noapte beneficiază fie de program de lucru redus cu o oră față de durata normală a zilei de muncă, fără diminuarea salariului de bază, fie de un spor pentru munca prestată în timpul nopții de 25% din salariul de bază dacă timpul astfel lucrat reprezintă cel puțin 3 ore de noapte din timpul normal de lucru;
 - propunerea legislativă nu conține nicio normă de trimitere la aceste dispoziții. O propunere legislativă care instituționalizează un program desfășurat noaptea, dar nu reglementează expres drepturile aferente muncii de noapte, este incompletă și susceptibilă să producă aplicări neunitare sau abuzive;
 - este necesar a se lua în considerare introducerea unei prevederi exprese potrivit căreia personalul implicat în activități desfășurate după ora 22:00 beneficiază, după caz, de toate drepturile legale aferente muncii de noapte, inclusiv sporul legal, reducerea programului și măsurile privind securitatea și sănătatea în muncă;
- repausul săptămânal și repausul zilnic nu pot fi ignorate:
- „Noaptea Muzeelor” se desfășoară, de regulă, în week-end. Aceasta atrage incidența dispozițiilor Codului muncii privind repausul săptămânal;
 - Codul muncii prevede că repausul săptămânal este de 48 de ore consecutive, de regulă sâmbăta și duminica. În cazul în care repausul în aceste zile ar prejudicia interesul public sau desfășurarea normală a activității, acesta poate fi acordat și în alte zile, stabilite prin contractul colectiv de muncă aplicabil sau prin regulamentul intern;
 - totodată, salariații au dreptul, între două zile de muncă, la un repaus care nu poate fi mai mic de 12 ore consecutive, cu excepțiile prevăzute de lege pentru munca în schimburi;
 - în absența unor prevederi explicite, există riscul ca salariații muzeelor să fie chemați la muncă în timpul weekendului, în intervale de seară/noapte, iar ulterior să își reia activitatea normală fără respectarea repausului zilnic și săptămânal. Această practică ar fi contrară legislației muncii și ar afecta direct sănătatea și securitatea salariaților;

- mai mult, potrivit jurisprudenței în materie, compensația pentru munca desfășurată în zile de repaus săptămânal se cuvine salariatului chiar dacă munca prestată în zilele de repaus săptămânal nu este în afara duratei normale a timpului de muncă;
 - prin urmare, participarea la „Noaptea Muzeelor” nu poate fi tratată ca o simplă adaptare a programului de lucru, fără consecințe salariate și fără acordarea repausului corespunzător;
- propunerea legislativă creează o sarcină instituțională fără finanțare certă:
- soluția legislativă prevede că muzeele și colecțiile care participă la program și asigură acces gratuit pot beneficia, în condițiile legii, de sprijin financiar din partea autorității administrației publice centrale sau locale, destinat modernizării și actualizării expozițiilor, îmbunătățirii condițiilor de siguranță și securitate, precum și sprijinului logistic și promovării activităților culturale;
 - această formulare este insuficientă din punct de vedere juridic și financiar. Expresia „*pot beneficia*” nu instituie o obligație fermă de finanțare. Nu se precizează sursa bugetară, procedura, criteriile de eligibilitate, cuantumul, calendarul de acordare, autoritatea responsabilă și nici dacă sprijinul acoperă cheltuielile de personal;
 - propunerea legislativă nu prevede în mod expres compensarea muncii suplimentare, a muncii de noapte, a muncii prestate în zile de repaus săptămânal, a costurilor cu paza, curățenia, supravegherea și intervenția și a pierderilor de venit cauzate de accesul gratuit sau de tariful redus;
 - în această formă, propunerea legislativă ar genera obligații sau așteptări publice pentru muzee, dar nu ar garanta mijloacele materiale și financiare pentru executarea lor;
 - o reglementare echitabilă trebuie să prevadă că participarea muzeelor la program este condiționată de alocarea prealabilă a resurselor financiare necesare, inclusiv pentru plata tuturor drepturilor salariate aferente personalului implicat;
- gratuitatea sau tariful redus nu pot fi instituite fără compensarea pierderilor de venit:
- propunerea legislativă prevede că muzeele participante asigură acces gratuit publicului sau aplică un tarif special redus pe durata desfășurării programului;

- această prevedere afectează direct veniturile proprii ale muzeelor. Pentru numeroase instituții muzeale, veniturile din bilete susțin activități curente, programe educaționale, expoziții temporare, materiale de promovare și alte cheltuieli necesare funcționării;
 - gratuitatea este o politică publică legitimă numai dacă este însoțită de compensare bugetară. În caz contrar, costul acestei gratuități este transferat asupra muzeului, adică asupra unei instituții deja subfinanțate, și indirect asupra salariaților, prin creșterea volumului de muncă fără resurse suplimentare;
 - de aceea, este necesar a se lua în considerare ca propunerea legislativă să prevadă expres că pierderile de venit generate de accesul gratuit sau de tarifele reduse se compensează din bugetul autorității finanțatoare sau dintr-un mecanism național dedicat;
- participarea muzeelor trebuie să rămână voluntară și condiționată de capacitatea instituțională:
- deși propunerea legislativă pare să permită înscrierea muzeelor și colecțiilor în program, formularea generală a reglementării poate crea, în practică, o presiune publică și administrativă asupra tuturor instituțiilor muzeale de a participa; Această presiune este problematică. Muzeele funcționează în condiții foarte diferite. Unele au deficit sever de personal, altele funcționează în clădiri monument istoric, în spații greu de securizat pe timp de noapte sau cu expoziții care nu permit fluxuri mari de vizitatori. Unele instituții au personal îmbătrânit, organigrame incomplete, posturi vacante blocate sau imposibilitatea acoperirii turelor suplimentare;
 - prin urmare, participarea la „Noaptea Muzeelor” trebuie să fie voluntară, decisă de fiecare instituție în raport cu resursele umane, financiare, logistice și patrimoniale disponibile. Nicio instituție nu trebuie constrânsă direct sau indirect să participe dacă nu poate asigura legal plata personalului, securitatea vizitatorilor și protecția patrimoniului;
- protecția patrimoniului cultural trebuie să prevaleze asupra logicii de eveniment:
- Legea muzeelor și a colecțiilor publice nr. 311/2003 reglementează muzeul ca instituție specializată care administrează, conservă, cercetează, restaurează și valorifică patrimoniul cultural. Muzeul nu este un simplu spațiu de evenimente, ci o instituție cu obligații legale privind

- protejarea bunurilor culturale. Legea stabilește cadrul juridic general privind organizarea și funcționarea muzeelor și colecțiilor publice;
- organizarea unui eveniment cu flux mare de public, în intervale nocturne, presupune riscuri suplimentare: aglomerație, suprasolicitarea spațiilor, dificultăți de supraveghere, creșterea riscului de deteriorare a bunurilor culturale, incidente de securitate, afectarea microclimatului și probleme de evacuare în caz de urgență;
 - propunerea legislativă nu conține niciun standard minim privind:
 - capacitatea maximă de vizitare;
 - protecția bunurilor culturale expuse;
 - numărul minim de personal de supraveghere;
 - prezența personalului de pază;
 - avizele interne necesare;
 - măsurile de securitate;
 - responsabilitatea juridică în caz de incident;
 - condițiile speciale pentru muzeele aflate în monumente istorice;
 - este necesar ca orice reglementare să prevadă expres că participarea la program se realizează numai dacă sunt îndeplinite condițiile de protecție a patrimoniului și de siguranță a publicului;
- se impune ca rolurile Ministerului Culturii și cel al Rețelei Naționale a Muzeelor din România să fie clarificate:
- propunerea legislativă prevede că Ministerul Culturii, împreună cu Rețeaua Națională a Muzeelor din România, organizează anual o campanie națională de informare și promovare a programului;
 - această formulare necesită clarificare juridică. Ministerul Culturii este autoritate publică centrală, în timp ce Rețeaua Națională a Muzeelor din România are un alt statut juridic. Propunerea legislativă instituie atribuții sau responsabilități cu efect public însă nu delimitează competențele, obligațiile, finanțarea și răspunderea fiecărei entități implicate;
 - campania de promovare nu poate substitui obligația de finanțare și nu poate transfera către muzee sarcini suplimentare fără resurse. Promovarea unui program național trebuie corelată cu bugetarea acestuia, cu respectarea drepturilor salariaților și cu protecția patrimoniului;
- procedura de urgență nu este justificată:

- inițiatorii solicită dezbaterea și adoptarea propunerii legislative în procedură de urgență. Considerăm că această solicitare nu este justificată;
 - „Noaptea Muzeelor” este un eveniment deja existent, organizat de mai mulți ani în România și nu există o situație extraordinară care să impună adoptarea rapidă a unei legi fără consultare reală. Dimpotrivă, implicațiile asupra salariaților, bugetelor instituțiilor, autorităților finanțatoare, patrimoniului și organizării muncii impun o analiză atentă și consultarea tuturor actorilor afectați;
 - adoptarea în procedură de urgență ar putea reduce posibilitatea formulării unor amendamente solide și ar putea conduce la intrarea în vigoare a unei reglementări incomplete, cu efecte negative directe asupra instituțiilor muzeale și a angajaților;
- având în vedere argumentele de mai sus, este necesar a se lua în considerare:
- organizarea unei consultări reale cu instituțiile muzeale, organizațiile sindicale reprezentative, specialiștii în conservare-restaurare, autoritățile finanțatoare și organizațiile profesionale din domeniu;
 - introducerea unei prevederi exprese potrivit căreia participarea personalului la programul „Noaptea Muzeelor” se realizează numai cu respectarea Codului Muncii;
 - reglementarea explicită a compensării muncii suplimentare, a muncii de noapte și a muncii prestate în zile de repaus săptămânal;
 - includerea cheltuielilor de personal în finanțarea programului;
 - instituirea unui mecanism clar de compensare a veniturilor pierdute prin acces gratuit sau tarif redus;
 - condiționarea participării muzeelor de existența resurselor umane, financiare și logistice necesare;
 - menținerea caracterului voluntar al participării muzeelor;
 - introducerea unor norme minime privind protecția patrimoniului, siguranța vizitatorilor și capacitatea de organizare;
 - clarificarea rolului juridic al Ministerului Culturii, al autorităților finanțatoare și al Rețelei Naționale a Muzeelor din România;
 - realizarea unei fișe de impact bugetar care să includă costurile reale ale evenimentului, inclusiv drepturile salariale ale personalului;

- pentru evitarea interpretărilor abuzive și pentru protejarea salariaților, este necesar ca orice text legislativ referitor la programul „Noaptea Muzeelor” să includă cel puțin următoarele formulări:
 - *„Participarea muzeelor și colecțiilor publice la programul ”Noaptea Muzeelor” este voluntară și se realizează numai în limita resurselor umane, financiare și logistice disponibile, cu respectarea normelor privind protecția patrimoniului cultural, siguranța vizitatorilor și securitatea și sănătatea în muncă.”;*
 - *„Personalul implicat în organizarea și desfășurarea programului beneficiază de toate drepturile prevăzute de legislația muncii, inclusiv, după caz, compensarea muncii suplimentare, sporul pentru munca de noapte, compensarea muncii prestate în zile de repaus săptămânal și acordarea repausului legal.”;*
 - *„Cheltuielile aferente organizării programului, inclusiv drepturile salariale ale personalului, costurile de pază, supraveghere, curățenie, logistică, promovare, securitate și compensarea veniturilor nerealizate ca urmare a accesului gratuit sau a tarifelor reduse, se asigură din bugetul autorității finanțatoare sau din alte surse legal constituite, aprobate anterior desfășurării programului.”;*
- accesul publicului la cultură nu poate fi construit pe muncă suplimentară necompensată, muncă de noapte tratată informal, repaus săptămânal încălcat, presiune instituțională și subfinanțare. Muzeele nu pot fi obligate, nici direct, nici indirect, să susțină evenimente naționale fără resurse corespunzătoare și fără garanții pentru personal și patrimoniu;
 - în concluzie:
 - așa cum este formulată, propunerea legislativă transformă o inițiativă independentă, voluntară și liberă, derulată la ideea și impulsul muzeelor franceze și a Ministerului francez al Culturii – Noaptea Europeană a Muzeelor – într-un program ministerial, acordând monopol organizațional unei structuri asociative de drept privat, Rețeaua Națională a Muzeelor din România (RNMR), în condițiile în care, de pildă, RNMR nu a înregistrat Noaptea Muzeelor la OSIM tocmai pentru a nu o monopoliza și nu a existat o consultare publică nici cu RNMR, nici cu muzeele în redactarea propunerii legislative;

- în România, Noaptea Muzeelor este organizată, cu succes, de ani de zile, în absența birocratizării presupuse de transformarea prin lege într-un program formal, iar această transformare nu aduce absolut niciun beneficiu cuantificabil și nu rezolvă problemele de fond ale organizării evenimentului – predictibilitatea finanțării și existența de resurse pentru protecția patrimoniului în cazul unui acces crescut de public, pe timp de noapte, în regim excepțional. Prin propunerea legislativă nu se determină o finanțare cu caracter cert și predictibil care să facă diferența față de mecanismul actual prin care Noaptea Muzeelor e deja finanțată din multiple surse;
- însăși participarea la Noaptea Muzeelor rămâne, în propunerea de față, la latitudinea managerilor, lipsa finanțării certe și a asigurării protecției patrimoniului rămânând motivele principale pentru reticența unora de a se înscrie.

**p. Președinte,
Sterică FUDULEA**